

Vit skogslilja

Välkommen till Ekopark Böda

och Sveaskog

Ekopark Böda ligger på Ölands nordligaste spets. Här finns ett värdefullt och varierat skogslandskap som präglats av sanddrift och en lång kulturhistoria. Naturen bjuder på kalkrika ängstallskogar med en mångfald av orkidéer, karga sandhedrar med stormvridna tallar och bördiga lövlundar med gamla jätteekar.

Historien är tydligt närvarande i Böda och det stora antalet välbevarade fornlämningar från järnåldern är unikt i hela Europa. Nästan helt intakta byar med husgrunder, stenhägnader och gravfält berättar om forna öläningars liv här.

Böda är ett av Sveriges mest besökta fritidsområden. Under soliga somrardagar är Bödabuktens vackra sandstränder populära och en cykelled runt hela Böda gör det lätt att utforska området med vinden i håret.

För att bevara och utveckla landskapets naturvärden har Sveaskog valt att göra området till ekopark.

Snabba fakta

Invigd: 2006.

Missa inte: Skäftekärrs järnåldersby, Trollskogen och masteträden.

Tips på aktiviteter: Cykling, guidade turer och bad.

Intressanta arter: Vit skogslilja, nattskärna och murgröna.

Storlek: 5 800 hektar

Läge: På Ölands nordligaste spets.

Ängstallskog

Husgrund från järnåldern

Sveaskogs ekoparker – för naturen och människan

En ekopark är ett större sammanhängande landskap med stora biologiska och ekologiska värden. Här har Sveaskog höga naturvårdsambitioner. Minst hälften av den produktiva skogsmarken används för naturvård. I ekoparken både bevarar och utvecklar vi den biologiska mångfalden. Skogsbruk bedrivs i de flesta ekoparker, men anpassas till områdets natur- och kulturvärden. I ekoparken styr ekologiska värden över ekonomiska. Samtidigt sätts skogens betydelse för friluftslivet och människans välbefinnande i centrum. Sveaskog utvecklar sammanlagt 37 ekoparker runt om i landet. Tillsammans med Skogsstyrelsen tecknar vi särskilda naturvårdsavtal för ekoparkerna som säkrar ett långsiktigt skydd för natur- och kulturvärden.

Ekoparken bevarar och förändrar

För att bevara den biologiska mångfalden krävs olika metoder – alltifrån aktiv skötsel till orördhet. Genom en väl planerad naturvårdsskötsel i Ekopark Böda kommer vi att skapa mer ängstallskog, ädellövskog och våtmarker. Dessutom kommer vi att lyfta fram fornlämningar och kulturminnen. I resterande produktionsskogar kommer Sveaskog att bedriva skogsbruk med förstärkt hänsyn till områdets höga natur-, kultur- och rekreationsvärden. Ekopark Böda omfattar cirka 5 400 hektar produktiv skogsmark. Tabellen nedan visar Sveaskogs långsiktiga naturvårdsambitioner.

Naturvårdssatsningen i Ekopark Böda			
Naturtyper med höga naturvärden	Utgångsläge 2006	Restaurering	I framtiden
Tallskog	2 %	6 %	8 %
Ädellövskog	1 %	4 %	5 %
Lövskog	1 %	7 %	8 %
Naturreservat	30 %	–	30 %
Summa skog med höga naturvärden	34 %	17 %	51 %
Produktionsskog med förstärkt hänsyn	15 %		49 %
Produktionsskog med generell hänsyn	51 %		0 %

Med den förstärkta hänsyn för natur- och kulturmiljö som också lämnas i produktionsskogen blir den totala naturvårdsarealen 59 procent.

Rika ängstallskogar

I ekoparkens nordligare delar finns rester av de tidigare så omfattande ängstallskogarna. Den säregna skogstypen har utvecklats genom utmarksbete som förr bedrevs på dessa kalkrika jordar. Här finns en stor artrikedom med sällsynta gräsarter och många olika orkidéer, såsom vit skogslilja, spindelblomster och tvåblad. Ängstallskogar är en naturtyp som försvunnit alltmer i takt med att utmarksbetet har avskaffats och markerna växt igen. Sveaskog arbetar för att återskapa mer ängstallskogar i ekoparken genom bete och utglesning.

Sandiga tallhedar

I skarp kontrast till de rika ängstallskogarna står sandiga tallhedar längs östra och västra Bödakusten. Här växer träden långsamt ur en matta av renlav. Vidsträckt sandfält med gamla vridna tallar ger stränderna en ödlig prägel. Få men exklusiva arter överlever i denna karga miljö. Här finns skalbaggar och lavar som nästan inte finns någon annanstans i Sverige.

Färgstarka orkidéer

Öland kallas ibland för orkidéernas landskap. Den kalkrika marken gör att 28 av Sveriges 44 orkidéarter växer på Öland, många även i Böda. I kalkkärren och kalkfuktängarna står bland annat kärrknipprot, flugblomster, johannesnycklar och ängsnycklar. En karaktärsart för de kalkhaltiga ängstallskogarna är vit skogslilja, en bländande vit orkidé som inte finns lika rikligt någon annanstans i Sverige.

Adam och Eva

Spännande skogshistoria

När hela Öland förvandlades till kunglig jaktpark år 1569 förbjöds all jakt och rätten till virkesuttag begränsades kraftigt. Överträdelsestraffades hårt – fängelsestraff var inte ovanligt. Även om jaktparken avskaffades 1801 blev Böda kronopark kvar i kungens ägo. Här växte missnöjet med staten. Bönderna fortsatte att ta virke till tjärbränning, kalkbränning och husbyggen medan kronans jägmästare allt mer desperat försökte stävja skogsstölderna. Konflikten kulminerade 1850 i det så kallade Bödaupproret. Under en rättegång om skogsstölder blev stridigheterna så allvarliga att 110 soldater från fastlandet kallades in. Upproret kvästes och nu började en ny tid i skogen.

Staten köpte in Skäftekärr gård och där anlades 1860 en skogsskola. En av de första jägmästarna på Skäftekärr blev J E Bohman. Han satte igång den väldiga nyplanteringen av skog för att hindra flygsandens framfart. Miljontals träd planterades och slutligen vann människan över sandsdriften. Jägmästare Bohman experimenterade även med främmande trädslag och ett arboretum med över hundra olika trädarter påminner än i dag om hans tid i Böda.

Unika lämningar från järnåldern

Norra Öland har några av Europas mest välbevarade husgrunder från järnåldern. Med hjälp av flera nästan helt intakta byar har arkeologer fått fram värdefull kunskap om forna ölningars

liv. I ekoparkens centrum, Skäftekärr, är du välkommen att besöka ett återuppbyggt järnålderslandskap så som det kan ha sett ut för 1 500 år sedan. Mer information om det finns på www.skafttekarr.se.

Friluftsliv

Böda är ett av Sveriges mest besökta fritidsområden. Böda-bukten är känd för sina vackra, långsträckta badstränder. Ljusa sandbottnar tillsammans med hög vattenomsättning har skapat bra dykförhållanden. Runt hela ekoparken sträcker sig en fyra mil lång cykelled som passerar många sevärdheter. Ett omfattande skogsvägnät gör det enkelt att utforska ekoparken på egen hand och i flera av naturreservaten finns markerade naturstiggar. Inled besöket i Skäftekärr. Här finns information om ekoparken, café, restaurang och möjlighet att boka enklare övernattnings i småstugor. I Skäftekärr finns också en hinderbana för barn samt en park med fler än hundra trädslag.

Allemansrätten – frihet under ansvar!

Allemansrätten är en unik förmån som tillåter att röra oss fritt i skog och mark så länge vi tar hänsyn till växt- och djurlivet och människors hemfrid. Grundregeln är att *inte störa – inte förstöra*. Enligt allemansrätten får du gärna tälta något dygn, plocka svamp och vilda bär men inte fridlysta växter. Ha alltid släckutrustning nära till hands om du ska elda. Tänk på att det ofta är eldningsförbud under sommaren. Allemansrätten gäller även i naturreservat, men kan vara begränsad till det enskilda naturreservatets föreskrifter. Mer information om allemansrätten kan du få av Naturvårdsverket på allemansratten.se

Sveaskog

Sveaskog är Sveriges största skogsägare och säljer timmer, massaved och biobränsle. Dessutom gör Sveaskog markaffärer och utvecklar skogen som plats för jakt, fiske och andra naturupplevelser. Skogen med dess tillgångar är Sveaskogs kärnverksamhet och hållbar utveckling genomsyrar allt som görs. Omsättningen 2015 var cirka 6 miljarder kronor och antalet anställda cirka 700 runt om i landet. Ägare är svenska staten.

För mer information:

www.ekopark.se, www.sveaskog.se eller Sveaskogs kundcenter 0771-787 100

SVEASKOG

Ekoparkens sevärdheter

- 1 Skäftekärr** – under sommartid finns restaurang och café samt information om ekoparken. Här finns även Skäftekärrs järnåldersby, en hinderbana för barn och en park med fler än hundra trädslag. Runt om Skäftekärr finns flera strövstigar. Omkring Skäftekärr pågår naturvårdsarbetet med att återskapa ekhagar och en våtmark. Cykelleden Från fyr till fyr som går genom ekoparken passerar Skäftekärr. För mer information se www.cafesvea.se.
- 2 Tujaskogen** planterades under 1800-talet. Svåra stormar under senare år har gått hårt åt det ståtliga beståndet och i dag återstår endast enstaka träd. Den restaurering som pågår i intilliggande yngre tujabestånd har tyvärr också blivit kraftigt stormskadad.
- 3 Idegransreservatet** består av naturskogsartad barrskog med riklig förekomst av idegran, grova träd och lågor.
- 4 Bokarna i Böda** är en vacker rastplats omgiven av äldre bokar.
- 5 Ramsnäs** har en fin sandstrand intill gamla tallar med stormvridna, krokiga former.
- 6 Naturreservatet Bödakusten västra** har mäktiga flygsandfält och höga dynområden. I den magra miljön växer gles, gammal och vindpinad tallskog men här finns även frodiga ädellövsskogar och artrika betesmarker i söder. Den åtta kilometer långa strandsträckan har flera vackra rastplatser och goda badmöjligheter.
- 7 Masteträden** är ett område med höga, gamla tallar. Här hämtades tidigare träd som skulle bli master på stora skepp. Äldst är den 350 år gamla Bogatetallen, död sedan länge men fortfarande stående. Runt om mastebeståndet finns en boplatz med många spår från äldre järnåldern.
- 8 Lindreservatet** har omfattande lämningar av husgrunder, gravfält och stensträngssystem från järnåldern. De gamla ängs- och åkermarkerna har vuxit igen och blivit en vacker linddominerad lövskog med många sällsynta arter.
- 9 Älgmaden** är ett stort våtmarksområde som tidigare dikats ut men som nu har återskapats. Förr fanns det betydligt fler våtmarker i Böda. Sveaskog har ambitionen att återskapa flera av dem, bland annat för att gynna fågellivet.

10 Vargeslätt skogsbete utgörs av ett cirka 400 hektar stort område som sträcker sig från Nabbelund ner till Ölands flygplats. Här arbetar Sveaskog tillsammans med Länsstyrelsen, Världsnaturfonden och lokala lantbrukare för att återskapa öppna ängstallskogar med hjälp av bete och utglesning av träd. I de kalkrika markerna trivs en mängd orkidéer.

11 Naturreservatet Trollskogen är ett av Ölands mest besökta naturområden. Här finns klapperstensfält, strandängar med betande djur och gammal tallskog där murgrönan slingrar sig kring många vidkroniga ekar. Flera vandringleder finns här och i Trollskogens naturum finns information om områdets natur och kultur.

12 Fagerör ger en trolsk känsla med sin gamla, glesa tallskog. Från Trollskogen till Fagerör går en järnväg som anlades i början av 1900-talet för att forsla ut timmer från kronoparken. I dag är järnvägen öppen för turister under somrarna och badplatsen är ett populärt besöksmål.

13 Homrevet har en fin badplats och den karga tallskogen, som är så karakteristisk för den östra Bödakusten, är också väl värd ett besök.

14 Lyckesand är en av flera badplatser längs Bödabuktens vackra sandkust.

15 Rosendal är Europas bäst bevarade järnåldersby med lämningar från 300–650 e Kr. Det 37 hektar stora området gör ett imponerande intryck med 14 husgrunder, stenhägnader och gravfält.

Området kring Ekopark Böda:

16 Ölands norra udde erbjuder ett vackert kustlandskap med den 32 meter höga fyren Långe Erik, som byggdes 1845.

17 Naturreservatet Neptuni åkrar är ett vidsträckt klapperstensfält med äldre strandvallar och ett gravfält från vikingatiden. Carl von Linné gav platsen det trolska namnet vid sitt Ölandsbesök 1741.

18 Forgalla skepp är en stor skeppsformig stensättning formad av låga kalkstenshällar.

19 Höga flisan är en 1,7 meter hög kalksten av ovanlig form rest under historisk tid.

20 Byrums raukar är Ölands enda riktiga rauk område och skyddas som naturreservat. Sammanlagt finns cirka 120 raukar utmed kuststräckan och rikligt med fossiler. Strax norr om området ligger en fin badstrand.

- Information
- Husvagnscamping
- Matsvering
- Café
- Wc
- Torrdass
- Fornlämning
- Rastplats
- Vandringstred
- Parkering
- Vindskydd
- Lekplats
- Badplats
- Sevärdhet
- Vatten
- Skog
- Öppen mark
- Bebyggelse
- Mark utanför ekoparken
- Väg 5–7 m
- Väg < 5 m
- Enskild väg
- Enskild sämre väg
- Stigar/leder
- Vattendrag
- Naturreservat
- Cykelled
- Stickväg/genväg
- Museijärnväg

Ekopark Böda

0 0,5 1 1,5 2,0 2,5 km

